

150000 SLOV

texty odjinud

V/86/15

Československo: Sjezd KSČ (1), Záhady čs. hospodářství (2), Útěk za lepším (4), Slunce a mlha (5), Ráj lidských práv (6)

Maďarsko: Přednosti a problémy hospodářské reformy (7, 11), Náboženství a literatura (13, 15)

Jugoslávie: Nesourodá země (18)

Střední Evropa: Mezi bratry (24), SSSR a střední Evropa (27, 32, 36), Existuje střední Evropa? (41)

SSSR: Národ bez hrdinů (54), Studium SSSR (65), Co se děje v SSSR? (69, 73, 76, 78, 79, 82, 89, 93, 104), Černobyl (85, 106), Znovu Stalinova dcera (100)

Západní Evropa: Evropská levice (108)

USA: Reagan a Gorbáčov (118), Poučení z Černo-byly (119)

Střední Východ: Sovětský postup do Střední Asie (121), Afghanistan (132, 136)

Židé: Rasismus (143), Antisemitismus a mesianismus (154, 165), Kapitalismus, marxismus a židé (159, 172), Válka a odboj (178, 184), Izrael (189, 199)

Politika: Totalitní systém (209)

William Echikson

V sovětském stínu

Jestliže na pražském sjezdu komunistické strany došlo k sovětskému nátlaku, československé vedení se mu úspěšně ubránilo.

Členové sovětské delegace prohlašovali po skončení sjezdu v rozhovorech se západními novináři, že se pražské vedení musí zbavit „mrtvého dřeva“ — ale 73letý Gustáv Husák zůstal ve funkci a od československých funkcionářů lze slyšet, že k masové výměně kadrů nedojde. I když se nutnost změn v ekonomice zcela nepopírá, řekl Husák jasně, že se tak stane cestou zlepšování existujícího systému a ne nějakými zásadními změnami v systému ústředního plánování.

Tato obezřetnost odráží protichůdné tlaky, jimž je Gorbáčov ve své snaze úplně se zmocnit těžší režimů východní Evropy vystaven.

Na jedné straně by si od východní Evropy přál větší podporu pro své plány modernizace sovětského hospodářství. V případě stagnující ekonomiky, jako je československá, mu jde především o to, zvýšit její efektivnost. Na druhé straně chce mít Gorbáčov v zemích bloku co nejméně politických problémů. V případě Československa to znamená nenaléhat na zásadnější reformy.

Svobodná Evropa se domnívá, že Praha se nakonec bude muset přizpůsobit modernizačním opatřením v hospodářství, které prosazuje Gorbáčov. „Režim ovšem bude velmi obezřetný,“ dodává.

Při nedávné návštěvě Československa jsem se s příklady této obezřetnosti setkal. Funkcionáři, s nimiž jsem mluvil, ochotně přiznávali, že ačkoli československé hospodářství patří mezi nejpokročilejší v bloku, trpí zastaralostí technologie, klesající produktivitou a nízkou kvalitou výrobků. Přiznávají, že Sovětský svaz naléhá, aby ČSSR vyvážela modernější techniku a lepší spotřební zboží výměnou za sovětskou naftu.

Náměstek předsedy Státního plánovacího úřadu v této souvislosti mluvil o nutnosti „utlužit disciplínu“. Pripustil však také, že dojde k většímu soustředění na obory s moderní technologií, že snad bude povoleno více soukromých služeb, a že se také bude odstraňovat mzdové rovnostářství. Naznačil rovněž, že si ČSSR bude půjčovat na Západě víc než dosud.

Rozhodně však popřel, že by se uvažovalo o takových tržních reformách jako v Maďarsku. V oficiálním dnešním vedení způsobily takové reformy v roce 1968 příliš velké politické zmatky a nakonec vedly k sovětské invazi. Po invazi došlo k vyloučení desítek tisíců členů strany, kteří se angažovali v „Pražské jaru“; dnes tito lidé myjí výklady a pracují jako topiči. Není tu tedy žádná „gorbačovská generace“.